

Центральноукраїнський національний технічний університет
Кафедра економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-
педагогічної роботи
проф. Кириченко А.М.
“_____” _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи агропромислового виробництва
(назва навчальної дисципліни)
спеціальність С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»
(шифр і назва спеціальності)
освітня програма «Економіка аграрних підприємств та ринок землі»
(назва освітньої програми)
Факультет Економічний
(назва факультету)

2025 – 2026 навчальний рік

Розробники: Андрейченко Ольга Григорівна, старший викладач кафедри загального землеробства, кандидат сільськогосподарських наук

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

Протокол від « » 2025 року №

Завідувач кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи

(підпис) Володимир ЗАЙЧЕНКО
(ім'я та прізвище)

Декан факультету Економічний

(підпис) Наталія ШАЛІМОВА
(ім'я та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <u>С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»</u> (шифр і назва)	Обов’язкова компонента професійної підготовки	
Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: <u>С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»</u>	Рік підготовки	
	Освітня програма: <u>Економіка аграрних підприємств та ринок землі</u>	1-й	1-й
		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи здобувача – 2,6	Освітній рівень: другий магістерський	Лекції	
		32 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	4 год.
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		42 год.	78 год.
		Вид контролю	
		залік	залік

Мова навчання Українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування творчих здібностей і комплексу знань щодо основ агропромислового виробництва, використання новітніх систем землеробства і агротехнологій вирощування сільськогосподарських культур та утримання тварин.

Завдання дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні компетентності:

Загальні:

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність працювати в команді.

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проєктами.

Фахові:

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК12. Здатність продукувати нові ідеї щодо розвитку підприємств агробізнесу і впроваджувати їх; визначати, аналізувати проблеми підприємств агробізнесу та розробляти заходи щодо їх вирішення.

СК 15. Здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку земельних відносин на основі інноваційних технологій.

Передумови для вивчення дисципліни. Базові знання з ботаніки та біології.

Програмні результати вивчення дисципліни:

ПРН 1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

Вивчення основ агропромислового виробництва у здобувачів розвивається уміння комплексного, системного мислення в області агропромислового виробництва, впровадження новітніх систем землеробства та агротехнологій вирощування польових культур, використання сучасних досягнень генетики та селекції, оптимізації рівня живлення рослин, ефективного використання новітніх систем захисту рослин від шкочинних факторів.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Агропромислове виробництво України у системі народного господарства України та Світі.

Тема 2. Агротехнічні основи землеробства.

Тема 3. Обробіток ґрунту.

Тема 4. Роль генетичних ресурсів у підвищенні продуктивності польових культур.

Тема 5. Живлення рослин польових культур як основа управління продукційним процесом посівів польових культур.

Тема 6. Бур'яни, хвороби та шкідники як фактори зниження продуктивності посівів та погіршення якості отриманої продукції.

Тема 7. Новітні технології вирощування озимих культур.

Тема 8. Новітні технології вирощування ранніх ярих культур.

Тема 9. Новітні технології вирощування пізніх ярих культур.

Тема 10. Основи тваринництва.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	уся-го	у тому числі					уся-го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Осінній семестр												
Тема 1. Агропромислове виробництво України у системі народного господарства України та Світі	6	2				4	7	1				6
Тема 2. Агротехнічні основи землеробства	10	4	2			4	10	1	1			8
Тема 3. Обробіток ґрунту	10	4	2			4	9	1				8
Тема 4. Роль генетичних ресурсів у підвищенні продуктивності польових культур	10	4	2			4	9,5	0,5	1			8
Тема 5. Живлення рослин польових культур як основа управління продукційним процесом посівів польових культур	10	4	2			4	10	1	1			8
Тема 6. Бур'яни, хвороби та шкідники як фактори зниження продуктивності посівів та погіршення якості отриманої продукції	12	4	2			6	10	1	1			8
Тема 7. Новітні технології вирощування озимих культур	8	2	2			4	8,5	0,5				8
Тема 8. Новітні технології вирощування ранніх ярих культур	8	2	2			4	8,5	0,5				8

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 9. Новітні технології вирощування ярих культур пізніх	8	4	2			4	8,5	0,5				8
Тема 10. Основи тваринництва	8	2				4	9	1				8
Усього годин	90	32	16			42	90	8	4			78

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Практична робота № 1. Аналіз структури посівних площ та розробка системи сівозмін для сільськогосподарського підприємства	2
2	Практична робота № 2. Розробка системи обробітку ґрунту в сівозміні та її аналіз	2
3	Практична робота № 3. Розрахунок потреби добрив на заплановану врожайність та її аналіз	2
4	Практична робота № 4. Визначити основні злакові культури за морфологічними ознаками	2
5	Практична робота № 5. Добір сортів польових культур для сільськогосподарських підприємств	2
6	Практична робота № 6. Розробка системи захисту польових культур та їх аналіз	2
7	Практична робота № 7. Розрахунок потреби насіння польових культур для сільськогосподарських підприємств	2
8	Практична робота № 8. Методологія визначення економічної ефективності вирощування польових культур в цілому чи запроваджуваного агротехнічного прийому	2
	Разом	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Агропромислове виробництво України у системі народного господарства України та Світі	4
2	Тема 2. Агротехнічні основи землеробства	4
3	Тема 3. Обробіток ґрунту	4
4	Тема 4. Роль генетичних ресурсів у підвищенні продуктивності польових культур	4
5	Тема 5. Живлення рослин польових культур як основа	4

	управління продукційним процесом посівів польових культур	
6	Тема 6. Бур'яни, хвороби та шкідники як фактори зниження продуктивності посівів та погіршення якості отриманої продукції	6
7	Тема 7. Новітні технології вирощування озимих культур	4
8	Тема 8. Новітні технології вирощування ранніх ярих культур	4
9	Тема 9. Новітні технології вирощування пізніх ярих культур	4
10	Тема 10. Основи тваринництва	4
Усього		42

7. Індивідуальні завдання

1. Провести аналіз структури посівних площ та розробити систему сівозмін для агропромислового підприємства
2. Розробити систему основного та передпосівного обробітку ґрунту для культур польової сівозміни та провести її аналіз
3. Провести розрахунок потреби мінеральних добрив для вирощування польових культур на заплановану врожайність та провести аналіз
4. Провести добір сортів та високо гетерозисних гібридів польових культур для агропромислового підприємства
5. Розробити систему захисту рослин однієї із польових культур та провести її економічний аналіз
6. Провести розрахунок потреби насіння для вирощування польових культур
7. Провести економічний аналіз вирощування однієї із польових культур чи окремого агротехнічного прийому

8. Методи навчання

Лекційні заняття, практичні заняття, індивідуальна та самостійна робота здобувачів.

9. Критерії та засоби оцінювання

Контроль відвідування аудиторних занять здобувачів, поточне тестування здобувачів під час виконання лабораторних робіт та під час рубіжного контролю, підсумкове екзаменаційне тестування.

Критерії оцінки іспиту:

Оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;

- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

Оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

Оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач вищої освіти, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

Включає навчально - методичний комплекс з дисципліни, рекомендована обов'язкова та додаткова література, конспект лекцій, методичні вказівки до виконання практичних робіт, нормативні документи, ілюстровані матеріали.

11. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1.Зінченко О.І., Салатенко В.Н., Білоножко М.А. Рослинництво: Підручник. К.: Аграрна освіта 2001. 592 с.

2. Базалій В.В., Зінченко О.І., Лавриненко Ю.О.. Рослинництво. Херсон: 2015. 520 с.

3. Моргун В., Швартау В., Шульце Б., Фукс К., Кастен Й., Грикун О., Мостіпан М. Сучасні технології АПК. Вирощування основних сільськогосподарських культур. К. ТОВ "Видавничий дім. Імпрес-Меді". 2010. 144с.

4. Гудзь В.П., Примаєв І.Д., Будьонний Ю.В., Танчик С.П. Землеробство. К. Центр учбової літератури. 2010. 464 с.
5. Петриченко В.Ф., Лихочвор В.В. Рослинництво. Нові технології вирощування польових культур. Львів: НВФ «Українські технології». 2020. 806 с.
6. Лихочвор В.В., Петриченко В.Ф. Рослинництво. Сучасні інтенсивні технології. Львів: НВФ «Українські технології». 2006. 730 с.
7. Мазур В.А., Поліщук І.С., Телекало Н.В., Мордванюк М.О. Рослинництво. Навчальний посібник. (частина 1). Вінниця ВНАУ. 2020. 352с.
8. Царенко О.М., Троценко В.І., Жатов О.Г. Рослинництво з основами кормовиробництва: навчальний посібник. Суми: Університетська книга. 2003. 384с.
9. Каленська С.М., Шевчук О.Я., Дмитришак М.Я., Козяр О.М., Демидаєв Г.І. Рослинництво. К.: НАУУ. 2005. 502 с.
10. Бусенко О.Т., Скоцик В.Є., Маценко А.І. Броварський В.Д. та ін.. Технологія виробництва продукції тваринництва. Київ. Агроосвіта. 2013. 493с.
11. Органічне землеробство: з досвіду ПП «Агроекологія» Шишацького району Полтавської області. Практичні рекомендації. Полтава: РВВ ПДАА. 2010. 200 с.

Додаткові

1. Рожков А.О. Технологія виробництва продукції рослинництва / А.О. Рожков, Є.М. Огурцов, А.М. Свиридов, С.О. Дьяконов, О.В. Романов, Ю.В. Белінський. Х.: Тім Пабліш Груп, 2017. 634 с
2. Каленська С.М., Дмитришак М.Я., Демидаєв Г.І. Рослинництво з основами кормовиробництва: Підручник. В.: ТОВ «Нілан-ЛТД». 2013. 650 с.
3. Зінченко О.І., Коротєєв А.В., Каленська С.М. та ін.. Рослинництво / Практикум. Вінниця: Нова Книга. 2008. 536 с.
4. Гаврилюк М.М. Основи сучасного насінництва. Київ, 2004. 254 с.
5. Савранчук В.В., Семеняка І.М., Мостіпан М.І., Пікаш Л.П. Слободян С.М. Науково-обґрунтована система ведення агропромислового виробництва в Кіровоградській області. Кіровоград, 2005. 266 с.
6. Влох В.Г., Дубковецький С.В., Кияк Г.С., Онищук Д.М. Рослинництво: Підручник. К.: Вища шк., 2005. 382 с.
7. Савранчук В.В., Мостіпан М.І., Ліман П.Б. та інш. Удосконалена ресурсозберігаюча технологія вирощування озимої пшениці (Методичні рекомендації). Кіровоград, 2008. 38с.
8. M. Mostipan , K. Vasylovskaya*, O. Andriienko , M. Kovalov and N. Umrykhin/ Productivity of winter wheat in the northern Steppe of Ukraine depending on weather conditions in the early spring period Agronomy Research 19(X), xxx–ccc, 2021 <https://doi.org/10.15159/AR.21.090>.
9. Shepilova T., Mostipan M., Petrenko D., Vasylovskaya K. The influence of sowing time and micro-fertilizers on soybean productivity in the northern steppe of

Ukraine Bulgarian Journal of Agricultural Science, 2020, 26(4). 787-792.
(URL: <https://www.agrojournal.org/26/04-12.pdf>).

10. Andriienko O., Vasylovskaya K., Andriienko A., Vasylovskiy O., Mostipan M. and Salo L. Response of sunflower hybrids to crop density in the steppe of Ukraine HELIA, 2020, Vol.43, No. 72. 99-111. (DOI: 10.1515/helia-2020-0011) (DOI: <https://doi.org/10.1515/helia-2020-0011>)

11. Kovalov M., Vasylovskaya K., Reznichenko V., Mostipan M. Agro-ecological aspects of the change of sulphate sulphur content in chernozem of the Buh-Dnipro interstream area in Ukraine WSEAS Transactions on Environment and Development, 2019, Vol. 15, 319-323 (URL: <https://www.wseas.org/multimedia/journals/environment/2019/a685115-477.pdf>)

12. Mostipan M.I., Vasylovskaya K.V., Andriienko O.O., Reznichenko V.P. Modern aspect softilled crops productivity forecasting INMATEH – Agricultural Engineering, 2017, 53(3). 35-40. (DOI: <https://inmateh.eu/volumes/old-volume/volume-53-no-3-2017/article/modern-aspects-of-tilled-crops-productivity-forecasting>)

13. Mostipan M., Umrychin N., Mytsenko V. The interrelation between the productivity of winter wheat and weather conditions in autumn and early spring periods in the Northern Steppe of Ukraine Stinga Agricola. Agricultural Science. Vol.52(1), 2019. P.10 -16.

14. Mostipan M.I., V.I. Mytsenko Water availability of winter crops and their productivity in the Northern Steppe of Ukraine New stages of development of modern science in Ukraine and Eu countries.- Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2019.-p.145 – 165.

Інформаційні ресурси

Інформаційними ресурсами для вивчення дисципліни виступають:

1. Матеріали в системі дистанційного навчання Moodle <http://moodle.kntu.kr.ua/course/view.php?id=699> Центральноукраїнського національного технічного університету <http://library.kntu.kr.ua/>

2. Репозитарій Центральноукраїнського національного технічного університету <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/>

3. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України <http://dnsgb.com.ua/>

4. Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського <https://library.kr.ua/>

5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>

6. Офіційний сайт кафедри загального землеробства Центральноукраїнського національного технічного університету <http://agro.kntu.kr.ua/>

7. Офіційний сайт Інституту сільського господарства Степу НААН <https://isgs-naan.com.ua/>
8. Бібліотека Інституту сільського господарства Степу <https://isgs-naan.com.ua/members/login/>
9. База даних Scopus <https://www.scopus.com/freelookup/form/author.uri>
10. База даних Web of Science <https://clarivate.com/webofsciencegroup/solutions/web-of-science/>
11. База даних Orcid <https://info.orcid.org/what-is-orcid/>
12. Офіційний сайт Департаменту агропромислового розвитку Кіровоградської військово-цивільної адміністрації <https://apk.kr-admin.gov.ua/>